

VONAC

nieuwsbrief

Jaargang: 1

Nummer: 1

Trimestriële uitgave: oktober 2001

Verantwoordelijke uitgever: Linda Van Looy

Eindredacteur: Katty Elias

In dit nummer vind je:

Wie zijn we en wat doen we?

Voorstelling van VONAC en haar leden (p.1)

(wie is wie?)

Voorstel betreffende de begeleidingsmethodiek.

Optimalisering van de onderwijskwaliteit d.m.v. systeembegeleiding

door Mike Vrijzen (p.2)

(dit werk houdt een voorstel in over hoe de pedagogische begeleidingsdienst en de scholen zouden kunnen samenwerken)

School in de kijker

Instituut van Gent, door Christiane Samaey (p.6)

(zij bracht een verruimend bezoek aan deze school)

Oktober thema

Signaallijst voor kleuters, door Christiane Samaey (p.8)

(di

lijk op te sporen)

e-

Prikbord

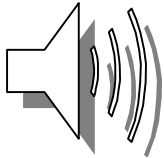
Onde

gen, vragen, suggesties en dergelijke kwijt. (p.10)

kin-

Agenda

Wat voor interessants is er te doen? (p.12)

Wie zijn we en wat doen we?

VONAC en haar leden:

VONAC is geboren uit VOOP: als dochter behelst zij het navormingscentrum en de pedagogische begeleidingsdienst voor het Vlaams Onderwijs Overleg Platform. VONAC staat voor Vlaams Onderwijs NavormingsCentrum; de pedagogische begeleidingsdienst maakt er deel van uit.

Linda Van Looy (lvlooy@vub.ac.be) is onze voorzitter; *Jeanine Billens* (jbillens@vub.ac.be) onze ondervoorzitter. Beide dames zorgen ervoor dat ons navormingscentrum een feit is en blijft.

Simone Weise is onze boekhoudster van dienst. Zij zorgt ervoor dat alle betalingen netjes op tijd uitgevoerd worden, dat de jaaroverzichten gemaakt worden en dat onze belastingsaangiften ingevuld worden.

Mike Vrijzen en *Christiane Samaey* vormen het team van de *pedagogische begeleidingsdienst* van VONAC. Mike Vrijzen (mvrijzen@vub.ac.be) staat als pedagogisch adviseur in voor onze scholen in het secundair onderwijs en volwassenenonderwijs. Christiane Samaey (csamaey@vub.ac.be) werkt als pedagogisch adviseur samen met onze scholen in kleuter- en lager onderwijs.

Katty Elias (keliass@vub.ac.be) staat in voor de coördinatie van VONAC: zij waakt over de goeie werking van het navormingscentrum en de begeleidingsdienst en is tevens eindredactrice van deze nieuwsbrief.

Al deze mensen werken onder de vorm van kleine deeltijdse betrekkingen, zodat de begeleidingsdienst draait op één full time job. Kwaliteit wordt daarbij hoog in het vaandel gedragen.

Wij zijn gevestigd op het volgende adres:

VONAC
P/a VUB-IDLO – lokaal 3B202
Pleinlaan 2
1050 Brussel

De Vrije Universiteit Brussel stelt ons een lokaal ter beschikking om onze werkzaamheden te uit te voeren.

Ons algemeen telefoonnummer is: 02/629 21 51

Faxen kan ook altijd op het volgende faxnummer: 02/629 36 36

Vragen? Opmerkingen? Geef ons gerust een seintje!

Voorstel betreffende de begeleidingsmethodiek. Optimalisering van de onderwijskwaliteit d.m.v. systeembegeleiding

Mike Vrijsen
Pedagogisch Adviseur

1. Situering

Reeds één schooljaar beschikt VOOP over een eigen Pedagogische Begeleidingsdienst. Deze staat in voor het ondersteunen van de scholen in hun streven om de kwaliteit van hun onderwijs te verbeteren en door te groeien als ‘lerende instellingen’.

Deze bijdrage is een eerste aanzet om de discussie betreffende de samenwerking tussen de aangesloten scholen en instellingen en de Pedagogische Begeleidingsdienst op te starten. Als uitgangspunt nemen wij het artikel van Kelchtermans¹ waarin hij vier fundamentele werkingsprincipes vermeldt die het optreden van een pedagogische begeleiding kunnen sturen.

- werken vanuit complementaire competentie aan de vragen van de scholen,
- radicaal opteren voor een zuivere begeleidingstaak,
- gericht zijn op de school als organisatie (systeembegeleiding),
- scholen begeleiden naar zelfstandigheid, m.a.w. zichzelf als begeleider overbodig maken.

Wij zullen het eerste punt nl. ‘werken vanuit complementaire competentie van de scholen’ trachten om te zetten in een concreet stappenplan en ter discussie voorleggen. (zie punt 2)

De drie andere punten zijn stellingen waar wij ons volledig achter scharen.

- Binnen de VOOP, in tegenstelling tot sommige andere koepels, bestaat niet het minste misverstand betreffende de zuivere begeleidingstaak van deze dienst. Begeleiding is een kwestie van vertrouwen en samenwerking en laat zich zeker niet in met ‘evalueren en sanctioneren’ van de betrokkenen.
- De pedagogische begeleiding is gericht op het optimaal functioneren van de totale school. In deze bijdrage wordt de algemene (vakoverschrijdende) systeembegeleiding verder geconcretiseerd. (zie punt 3) Het organiseren van vakspecifieke nascholing is daaraan ondergeschikt. Onze stelling: wil nascholing doeltreffend zijn en effecten sorteren op het werkveld, dan moet deze ingebed worden in een uitgekiend systeembegeleidingsplan en niet lukraak worden georganiseerd.
- De Pedagogische Begeleidingsdienst is een ondersteunende en katalyserende, maar zeker geen plaatsvervangende instantie voor de school. Op termijn zullen scholen zelf een geëigende methodiek ontwikkelen om hun school verder te laten evolueren als een lerende gemeenschap.

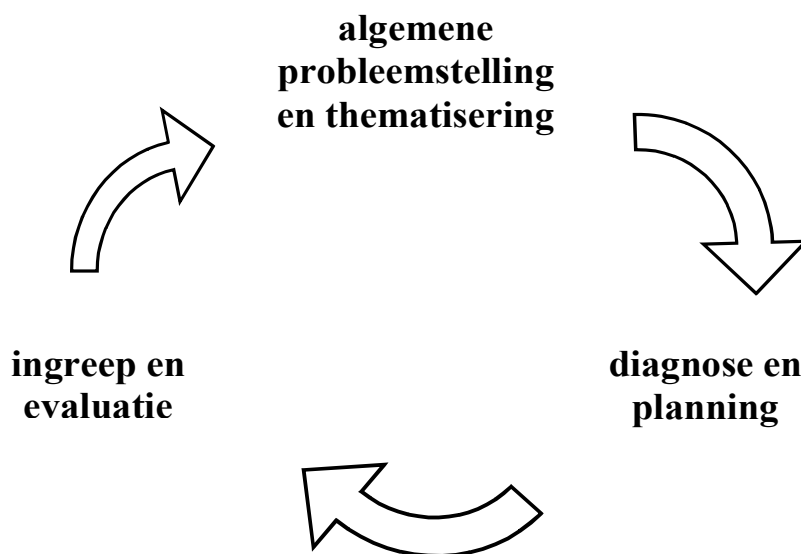
---

¹ Kelchtermans, G., Actie-onderzoek, een strategie voor professionele ontwikkeling, in *Schoolleiding en –begeleiding*, Diegem, Kluwer Editorial, 1994, p. 137-167.

2. Complementaire competentie

Zowel de directie als de leraren worden beschouwd als experts in hun specifieke context. De toegevoegde waarde van de pedagogisch adviseur is dat hij van op afstand het functioneren van de school kan beschouwen en vanuit zijn expertise een bijdrage kan leveren aan het opstellen en uitwerken van een systeembegeleidingsplan. De relatie tussen de ‘school’ en de pedagogisch adviseur wordt gekenmerkt door een wederkerige of complementaire erkenning van elkaars competenties.

In het volgende punt zullen wij de systeembegeleiding verduidelijken door de verschillende strategische stappen te omschrijven. (zie figuur 1)

Figuur 1: De verschillende stappen in de systeembegeleiding

3. Systeembegeleiding

3.1. Algemene probleemstelling en thematisering

Een school kan via de directie, meestal naar aanleiding van een ingrijpende gebeurtenis of een reeks vaststellingen, beslissen beroep te doen op de Pedagogische Begeleidingsdienst. Voor de pedagogisch adviseur is het aantrekkelijk om zich alleen op de hoogte te laten stellen door de directie van deze gebeurtenissen met het risico hierdoor sterk te worden beïnvloed en een ‘tunnelvisie’ van het schoolstelsel te ontwikkelen.

Een alternatief is dat de pedagogisch adviseur onbevooroordeeld en met een open vizier kennis maakt met de school en zich in eerste instantie bezig houdt met het bestuderen van bestaand materiaal (verschillende wijzen waarop de school zich presenteert, verslagen, nota's en rapporten, infrastructuur, mededelingen van de directie, ...). Ook het (participerend) observeren van de klas- en schoolsituatie en het stellen van informatieve vragen aan alle geledingen van de school kan veel informatie opleveren. Na het verzamelen en ordenen van deze gegevens kan geluisterd worden naar de vraag van de school bij monde van de directie. Op basis van dit geheel aan informatie beschrijft de pedagogisch adviseur de aangetroffen schoolwerking en brengt hierin een eerste structuur aan

door het thematiseren van mogelijke werkgebieden (probleemcomplexen). Deze eerste beschrijving is noodzakelijkerwijze vrij algemeen, doch door verder ‘onderzoek’ via discussies en reflecties worden de aangetroffen thema’s steeds scherper en duidelijker geformuleerd. Bij de beschrijving van deze thema’s worden volgende aspecten aangesneden:

- de formele structuur van de school,
- de invloed van deze structuur op het handelen van de verschillende geledingen,
- het aangeven van mogelijkheden zowel in het handelen als in structurele wijzigingen om de gesignaleerde problemen op te lossen.

Deze eerste fase van algemene probleemstelling en thematisering resulteert in een discussiedocument waarbij de knelpunten worden geïnventariseerd, alsook de wijze waarop de betrokkenen deze beleven. Het spreekt voor zich dat de pedagogisch adviseur hierbij niemand persoonlijk viseert, zijn mening op een diplomatische en ‘strategische’ manier verwoordt en alles in het werk stelt om ‘weerstand tegen verandering’ te voorkomen. Een beproefd middel hierbij is de situatie door de betrokkenen zelf laten problematiseren bijvoorbeeld door hen frequent op een anonieme wijze te citeren in het discussiedocument. Een ‘top-down’ beeld van de schoolsituatie, waarbij het discussiedocument uitsluitend de thema’s van de directie weergeeft, moet worden vermeden. Het is de pedagogisch adviseur die op een onafhankelijke wijze, maar met explicitering van de normen die hij hierbij hanteert, de thema’s in zijn discussiedocument bepaalt. Een afvaardiging van alle geledingen van de school wordt aangezet tot discussie en hun wordt duidelijk gemaakt dat door middel van deze gemeenschappelijke inspanning de thema’s verder kunnen worden geconcretiseerd. Deze concretisering is een belangrijke instap om in een volgende fase oplossend handelen te faciliteren.

De pedagogisch adviseur waakt erover dat iedereen zich bewust is van en respect opbrengt voor de onvervreembare deskundigheid van elke afgevaardigde. Hij/zij weet dat de inzet van deze lokale (contextgebonden) deskundigheid, aangevuld met zijn/haar eigen meer algemene deskundigheid op het vlak van systeembegeleiding, het uiteindelijk succes van de samenwerking zal bepalen. Hij/zij weet dat de discussie geleidelijk aan moet evolueren naar het zoeken van een consensus betreffende de verschillende thema’s als het erop aankomt het denken te veranderen en alternatieven (mogelijke oplossingen) vorm te geven. Een belangrijk neveneffect van deze discussies is dat de samenwerkingsrelatie en het wederzijds vertrouwen tussen deze afvaardiging, de directie en de pedagogisch adviseur wordt versterkt.

Het oorspronkelijk discussiedocument, bijgestuurd of indien noodzakelijk herschreven in functie van de juistheid en de adequaatheid van de betreffende thema’s en de aangebrachte structuur sluit de eerste fase van het werk van de pedagogisch adviseur af.

3.2. Diagnose en planning

Door de evolutie naar consensus in de vorige fase is echter ook de tweede, diagnostische fase van het werk van de pedagogisch adviseur ingezet. Voorheen waren de discussies problematiserend en divergerend van aard; nu worden deze meer selecterend en convergerend. De discussies handelen nu vooral over de aangeboden thema’s, het relatieve belang en de impact ervan. Geleidelijk leidt de discussie onder alle betrokkenen aan de hand van de verschillende thema’s tot een diagnose en tot de meest plausibele verklaring van de geproblematiseerde leer- en onderwijssituatie. Diagnose moet hier worden beschouwd als het kiezen van het meest opportune en haalbare thema. Verschillende criteria of argumenten kunnen hierbij worden gehanteerd. Zaak is echter deze voor alle betrokkenen te expliciteren zodat iedereen zich in de keuze kan terugvinden. De pedagogisch adviseur is zich zeer goed bewust dat slechts enkele betrokkenen die weerstand vertonen het hele proces ernstig kunnen hypothekeren. Daarom is het belangrijk de gesprekken het juiste tempo te geven zodat er

voldoende vooruitgang wordt geboekt, maar ook tijd wordt uitgetrokken opdat iedereen zijn weerstand zou kunnen verwoorden en oplossen.

Is consensus bereikt over de diagnose, d.w.z. is er eensgezindheid over het aan te pakken thema (of samenvoegen van meerdere thema's), dan evolueert het gesprek naar het zoeken van mogelijke oplossingen en het afwegen van gewenste en ongewenste gevolgen. Kennis van de resultaten van gelijkaardig ingrepen, eventueel in andere scholen, wordt in rekenschap gebracht. Er wordt ook nagedacht over de wijze van evalueren van de effecten van de te ondernemen actie.

Deze fase eindigt wanneer het 'team' aan de slag gaat met het ontwikkelen van een concreet handlingsplan: wie wordt bij de uitvoering betrokken, welke termijnen worden gerespecteerd, aan welke voorwaarden moet voldaan worden om tot een concrete oplossing te komen, welke problemen zijn er te voorzien bij de uitvoering van het plan en hoe moet daar mee worden omgegaan, ...

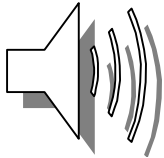
3.3. *Ingreep en evaluatie*

In de laatste fase gaat het 'team' over tot de implementatie van het plan. De bewaking van de voorgenomen planning is in handen in van de pedagogisch adviseur en de directie. Op een gestructureerde wijze worden nieuwe gegevens, reacties en discussies opgetekend door alle betrokkenen in functie van de evaluatie. Door die ingreep krijgt men concrete informatie over het effect en dit verdiept de werkzaamheden aanzienlijk: de diagnose wordt nu op zijn waarde getoetst door de confrontatie tussen de oorspronkelijke ideeën over de problematiek en de werkelijkheid t.g.v. de ingreep of verandering.

Deze nieuwe gegevens leiden tot een nieuw document, al dan niet een eindverslag, opgesteld door de pedagogisch adviseur op basis van het herzien of het uitdiepen van het oorspronkelijk 'discussiedocument' met betrekking tot het gestelde probleem.

Inderdaad, een nieuw element in dit document is de vraag naar de opportuniteit van het voorzetten of het (voorlopig) stoppen van de samenwerking. Indien beslist wordt om af te ronden, en dit kan om verschillende redenen zoals o.a. de schoolspecifieke veranderingsdynamiek, wordt een eindverslag opgesteld over het hele veranderingsproces zowel naar proces als naar product.

Voor reacties en toelichtingen kan men terecht op volgende e-mail adres: michael.vrijzen@vub.ac.be. of telefonisch: 02/629 24 09.

School in de kijker

Instituut van Gent
Vrije gesubsidieerde niet-confessionele school.

*Christiane Samaey
Pedagogisch adviseur*

Graag willen we u hier kennis laten maken met de lagere afdeling van het Instituut van Gent. In dit mooie, oude gebouw, gedeeltelijk met zicht op de Leie, lopen een driehonderdtal kinderen lagere school. De school is gelegen aan de Nederkouter 112 te 9000 Gent en de basisschool wordt er bestuurd door Directrice Chantal Buyens. Je kan hen telefonisch bereiken op het nummer 09/265 70 60.

Reeds vanaf de leeftijd van twee en half jaar oud, zijn kleuters welkom. Ze worden op een veilige, geborgen manier opgevangen in ruime klaslokalen, met eigen speeltuintje met zicht op de Leie. Zo vertoeven de kleuters de ganse dag in hun eigen vertrouwde sfeer. Kleuters kunnen een dutje doen tijdens de middagpauze in een speciaal daarvoor aangepaste ruimte.

Vanaf de derde kleuterklas worden ze aan de hand van aangepaste activiteiten voorbereid op de “grote school”. Regelmatig brengen ze een bezoekje aan het eerste leerjaar om de overgang naar de lagere school vlot te laten verlopen.

Het onderwijs steunt op een grondige kennis van taal en rekenen. Sinds generaties gaat de school prat op een vloeiende, aangepaste kennis van de tweede landstaal. Reeds in de kindertuin wordt er belang gehecht aan taalvaardigheid en maakt de kleuter kennis met het Frans. In het vijfde en zesde leerjaar wordt daarbij nog een wekelijkse initiatieles Engels op een speelse manier bijgebracht.

Wereldoriëntatie wordt klasoverschrijdend aangeboden en wel vanaf de eerste kleuterklas. Gemiddeld werkt men veertien dagen tot een maand rond eenzelfde thema. Hierin worden de verschillende leerdomeinen (aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkunde, muzische opvoeding, verkeersopvoeding) en multiculturele en sociale opvoeding op boeiende wijze met elkaar verbonden.

Om de maand krijgen de leerlingen een rapport. Hiermee krijgen de ouders een correct beeld zowel over de leerresultaten als de attitudes van hun kind, individueel en binnen de groep. Regelmatig contact en overleg met de ouders helpen voor een optimale begeleiding van het kind.

Creativiteit en culturele interesse worden in alle klassen gestimuleerd. De kinderen beschikken over voldoende materiaal om hun creativiteit te uiten. Reeds vanaf de kleuterschool maken de kinderen leerwandelingen met/of bezoek aan monumenten, theater, musea,...

In het tweede, vierde, zesde leerjaar worden extra muros activiteiten georganiseerd: zee-, bos- en plattelandsklassen. Dit geeft de mogelijkheid aan alle kinderen probleemloos te laten participeren en ons mooie land te leren kennen.

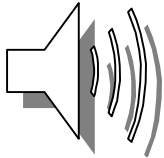
Leren leren wordt klasoverschrijdend aangepakt via de “Berengroepen”. Deze werkwijze wordt actueel toegepast vanaf de eerste kleuterklas, zodanig dat het kind een totaalvisie over leren ontwikkelt.

De school hecht eveneens veel belang aan de ontwikkeling van het sociaal vaardig gedrag. Dit wordt ondersteund door het gebruik van de “Axenroos” over de klassen heen, vanaf de eerste kleuterklas. Elke maand staat één dier uit axenland in de belangstelling.

Het Instituut van Gent werkt samen met een CLB dat zowel op kleuterniveau als op lagere schoolniveau deskundig advies en hulp biedt bij individuele problemen van leer- en studievorderingen. Twee maal per jaar worden de kinderen getest binnen het project leerlingvolgsysteem met het oog op het vroegtijdig signaleren van kinderen met leerproblemen met als doel gepaste remediëring aan te bieden.

Zoals jullie kunnen vaststellen, is het in het Instituut van Gent prettig “te spelen om te leren, te leren om te spelen”.

Oktober thema

SIGNAALLIJST VOOR KLEUTERS

*Christiane Samaey
Pedagogisch adviseur*

Gedurende de laatste jaren besteedt men extra aandacht aan zorgverbreding. Het is belangrijk om de mogelijke tekorten bij een kind zo vroeg mogelijk op te sporen en te kunnen signaleren, zodanig dat een diagnose kan worden gesteld en een aangepaste “bijsturing” kan worden uitgewerkt of hulpverlening (het nemen van specifieke maatregelen) kan worden geboden.

De “Signaallijst voor kleuters” (Stichting Integratie Gehandicapten) voor kinderen tussen 2 jaar en half en 6 jaar oud, bevat een aantal criteria waarop kleuterleidsters, schooldirecties e.a. zich kunnen baseren om een kind door te verwijzen voor verder onderzoek en hulpverlening. Deze signaallijst werd samengesteld op aanvraag van kleuterleidsters, schooldirecties e.a.

Uitgaande van verschillende disciplines worden de vaardigheden die essentieel zijn in de ontwikkeling van een kind opgesomd en worden er kritische grenzen voor aangeduid. Zodoende beschikt men over een overzichtelijk instrument dat men kan gebruiken bij observaties in het dagelijkse klasgebeuren.

Opgepast, het gaat hier niet om een ontwikkelingsschaal, maar om een beknopte leidraad voor wie wil nagaan of een ontwikkelingsachterstand op één of meerdere gebieden, alarmerend is.

De signaallijst bestaat uit 2 delen. Het eerste deel gaat om ontwikkelingsachterstanden. Het tweede deel betreft een lijst van mogelijke stoornissen. Verder bevat ze een beoordelingslijst aangaande gedrag en sociaal contact.

In de lijst worden de belangrijkste aspecten binnen de ontwikkeling opgenomen. De beschreven vaardigheden zijn normaal reeds vroeger beheerst dan in de lijst aangegeven wordt. Het gaat hier wel om “kritische grenzen”, d.w.z. dat de meerderheid (90%) van de kinderen van een “bepaalde leeftijdscategorie” deze vaardigheden beheersen. Wanneer het kind de vaardigheid dus niet beheerst op de aangeduide leeftijd in de signaallijst, spreken we van een **signaal**.

Aangezien de ontwikkeling van een kind sprongsgewijs verloopt, kunnen zich voor elk ontwikkelingsgebied, op iedere leeftijd, kritische grenzen (tijdelijk) overschreden worden.

De signaallijst omvat vaardigheden betreffende de grove motoriek, fijne motoriek, visuele functies, taal en spraak. Alle vaardigheden, vermeld bij de leeftijd van 6 jaar, dienen verworven te zijn bij de start van het eerste leerjaar. Bij kinderen jonger dan 6 jaar, maar die toch naar het 1ste leerjaar wensen te gaan, is het belangrijk om de vaardigheden aangegeven voor de leeftijd van 6 jaar toch te observeren, m.b.t. mogelijke overgangsproblematieken.

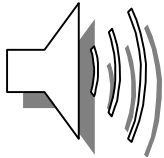
Volgende disciplines worden geobserveerd: voortbewegingsvormen en sprongbeheersing, evenwicht, balvaardigheid, fijn motorische vaardigheid, vormgeving en visuele perceptie, auditieve perceptie, spraak, taal, denken, vrij spel en sociale interactie, normbesef en gerichte activiteiten.

De observaties gebeuren bij voorkeur om het jaar of om het half jaar. Ze kunnen over de schooljaren heen gebruikt worden. Zodanig krijgen de kleuterleidsters een goed overzicht van de ontwikkeling van het kind.

Een kind moet niet meteen doorverwezen worden voor verder onderzoek. Wanneer een kind één of twee onderdelen van een vaardigheid niet beheerst, is dit niet meteen een rede om verder door te verwijzen. Men zal beginnen met het kind gedurende ongeveer 1 maand op deze onderdelen te oefenen. Soms is dit extra oefenen voldoende om de vaardigheid wel te beheersen.

Aangezien het belangrijk is om elk kind optimale kansen te geven om zich volwaardig te ontplooiën, scheen het ons nuttig deze signaallijst te belichten.

Indien U verdere informatie wenst of eventueel een bijscholing hierover, kan U terecht bij VONAC – begeleidingsdienst (tel: 02/629 21 51 of E-mail: csamaey@vub.ac.be).

Prikbord

Deze rubriek staat open voor eenieder die zich geroepen voelt iets te vragen, te suggereren, op te merken, te informeren...

(Brand)veiligheid en hygiëne

Op de laatste VOOB-VONAC bijeenkomst werd door verschillende scholen naar informatie betreffende veiligheid op school gevraagd in het kader van de doorlichting in het secundair onderwijs. Daarom geven we een paar tips waar je informatie over dit onderwerp kan vinden.

♻ **PreBes vzw** (Koninklijke Vlaamse Vereniging voor Preventie en Bescherming) heeft (onder andere) een lespakket “Evacuatie van scholen” ontwikkeld.

Dit lespakket houdt in:

- lesvoorbereiding voor de leerkracht (tekst en vragenlijst, bordschikking, lesopbouw)
- video “evacuatie van scholen”
- model plattegrond en evacuatiewegen
- controlebladen “evacuatie” en “uitgangen”

Doel:

- leerlingen van 12 tot 18 jaar voorbereiden op een evacuatie-oefening zodat ze het belang inzien.

Dit lespakket kan kost 1500Bef + 21% BTW en kan besteld worden op volgend adres:

PreBes secretariaat
Gouverneur Roppesingel 81A
3500 Hasselt
tel: 011/28 83 40
fax: 011/28 83 49

Prebes beschikt ook over een zeer uitgebreide en gebruiksvriendelijke website:

www.coprant.yucom.be

Andere werken die zij ter beschikking stellen, zijn onder andere:

- Wet welzijn toepassen in onze scholen.
- Memorandum onderwijs.
- Specifieke toepassing van de wet welzijn in het onderwijs.

♻ **Klasse** besteedde twee schooljaren geleden ook reeds uitvoerig aandacht aan het thema “hygiëne”. In de nummers “Klasse voor leerkrachten 104 – april 2000”, “Klasse voor ouders 38 – april 2000” en “Klasse voor jongeren 34 – april 2000) stonden verschillende artikels over dit onderwerp. Je kan deze publicaties er op nalezen op hun website: www.klasse.be. Voer het trefwoord “hygiëne” in het vakje opzoeken in en klik vervolgens “meer zoals dit” aan. Op deze manier kan je er alle artikels op nalezen.

Alle hens aan dek

Onze VONAC nieuwsbrief is nu een feit , maar hij heeft nog steeds geen naam! Met ons zessen hebben ons al suf gepiekerd, maar het is duidelijk dat we jullie hulp nodig hebben.

Dus: wie bedenkt er samen met ons een goeie naam voor onze nieuwsbrief?!

- ⇒ stuur je voorstel(len) in vóór 15 oktober 2001.
- ⇒ op basis van de lijst met suggesties zal op de eerstvolgende algemene vergadering van VO-OP/VONAC de stemming plaatsvinden.
- ⇒ de lijst van de inzendingen zal gepubliceerd worden in onze volgende nieuwsbrief mét de winnende naam uiteraard.

Alle ideeën zijn welkom bij Katty Elias: tel: 02/629 21 51

Fax: 02/629 36 36

E-mail: k Elias@vub.ac.be

Adres : VONAC

P/a VUB/IDLO, lokaal 3B202

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Abonnementenservice

Iedereen waar we aan dachten heeft een exemplaar van deze eerste nieuwsbrief in de bus gekregen. Toch zullen er mensen tussen de mazen van het geheugen geglipt zijn. Vergeef het ons en wees dus niet boos; laat ons gewoon even weten dat je ook graag een exemplaar wil ontvangen en we sturen je graag dit en alle andere komende nummers op!

Contacteer Katty Elias: tel: 02/629 21 51

Fax: 02/629 36 36

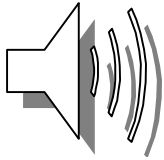
E-mail: k Elias@vub.ac.be

Adres : VONAC

P/a VUB/IDLO, lokaal 3B202

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Agenda²

Prioritaire nascholingsprojecten

Met de start van een nieuw schooljaar gaan ook weer de nieuwe prioritaire nascholingen voor het secundair onderwijs van start. Deze gratis nascholingsprojecten worden uitgeschreven door het Departement Onderwijs. Elke onderwijsverstreckende instelling kan intekenen op een project. Het Departement Onderwijs selecteert, beslist en financiert dan wie welk project mag verzorgen.

De verschillende projecten (thema's) en de respectievelijke instellingen die de projecten nascholen kan je terugvinden op de website van het Departement Onderwijs: www.ond.vlaanderen.be. Onder de rubriek "personeel" vind je het trefwoord "nascholingen". Zo beland je op de pagina "de gratis nascholingsprojecten voor het schooljaar 2001-2002".

Dit schooljaar nemen Linda Van Looy en Katty Elias twee prioritaire nascholingsprojecten voor hun rekening. In het kader van het thema "integratie van vakoverschrijdende eindtermen" verzorgen zij respectievelijk het project "*Integreren van "leren leren" in een krachtige leeromgeving door middel van zelfstandigheidsbevorderende alternatieve didactische werkvormen aan de hand van een ervaringsgericht leerstijlconcept*" en het project "*Een leerlijn voor sociale vaardigheden geïntegreerd in de vakken: voorleven door de leraars, krachtige domeinspecifieke leeromgevingen voor de leerlingen, en evaluaties opgezet vanuit de vakgroep*".

Voor meer informatie over bovengenoemde projecten kan je terecht bij Katty Elias (02/629 21 51 of k Elias@vub.ac.be).

Vraaggestuurde nascholingen van het OVSG

Het OVSG organiseert ook dit schooljaar weer nascholingen op aanvraag en in de eigen school voor het gewoon en buitengewoon basisonderwijs. Een greep uit het aanbod:

- *Leren leren via gepaste didactische werkvormen.* Voor gewoon en buitengewoon (type 8) basisonderwijs, met als doelgroep directeur, leraren lager onderwijs en BLIO-leraren.
- *Drama – Creatief omgaan met stem en lichaam.* Voor gewoon en buitengewoon (type 1 en type 8) basisonderwijs, met als doelgroepen school- en subteams.
- *Luisteren en spreken in kleuter- en lager onderwijs.* Voor gewoon en buitengewoon basisonderwijs, met als doelgroep directeurs, leraren kleuteronderwijs, leraren lager onderwijs/ASV-leraren.

---

² In deze rubriek is het niet onze bedoeling het totale aanbod van nascholingen, lezingen, cursussen, enz in Vlaanderen weer te geven. De selectie gebeurt volledig ad random, zonder wie of wat dan ook te willen bevoordelen of benadelen.

Meer informatie over deze en andere nascholingen van het OVSG, kan je verkrijgen bij:

- het Advies- en Vormingscentrum van OVSG
Ravensteingalerij 3 bus 7
1000 Brussel
tel: 02/506 41 50
E-mail: ovsg@pi.be

Op de website van OVSG (www.ovsg.be) kan je ook een heleboel informatie opvragen. Je klikt eerst “*Wat is OVSG?*” aan, vervolgens selecteer je “*onderwijsniveaus*” en dan kies je over welk onderwijsniveau je meer wil weten. Eens je keuze gemaakt vind je tussen alle andere mogelijkheden “*nascholingen*” én de mensen die ervoor verantwoordelijk zijn.

Centrum voor Nascholing - Gemeenschapsonderwijs

Ook de RAGO heeft dit schooljaar weer een indrukwekkend nascholingsaanbod klaar. De nascholingen richten zich zowel tot de individuele leerkracht in de klas (basis- en secundair onderwijs, als tot de school als lerende organisatie én hebben aandacht voor de technische en specifieke vaardigheden binnen het onderwijs. Een greep uit het aanbod:

- *Juf, er zit een erwt in mijn computer*. Muzische vorming: domein media, voor leerkrachten gewoon basisonderwijs; geen vereiste voorkennis. De reeks omvat vier sessies (twee dagen) en de prijs bedraagt 4841 Bef (120 €) per deelnemer. Deze nascholing gaat van start in januari 2002.
- *Cultuur- en gedragswetenschappen in de studierichting Humane Wetenschappen*. Goed voorbereid vormgeven aan een nieuwe studierichting, voor leraren secundair onderwijs die deze vakken zullen geven. Deze nascholing wordt in samenwerking met het OVSG ingericht. Er zijn twee reeksen voorzien van elk zeven dagen; de prijs bedraagt 8391 Bef (208 €) per deelnemer. De sessies van reeks 1 gaan reeds van start begin oktober 2001.

Meer informatie over deze en de vele andere nascholingen kan je verkrijgen bij:

- Centrum voor Nascholing van het Gemeenschapsonderwijs
Dielegemsesteenweg 24-26
1090 Brussel
tel: 02/478 33 30

De website van de RAGO (www.rago.be) maakt melding van de nascholingen, maar details zullen pas in de toekomst kunnen opgevraagd worden via dit kanaal.

Nascholingen voor het volwassenenonderwijs

Hierna volgt een greep uit het aanbod van nascholingen voor leerkrachten in het volwassenenonderwijs, ingericht door CVO-K.H.N.B. – afdeling Brussel. Sommige nascholingen kunnen ook door leerkrachten uit het secundair onderwijs gevolgd worden.

- *Grondige kennismaking met Lingu@net*. Door Jos Vanden Berghe. Deze nascholing is een onderdeel van het REN-project en is zeer interessant voor alle taalleerkrachten, zowel uit het volwassenenonderwijs als uit het secundair onderwijs. De nascholing wordt

gegeven op een halve dag, van 13u30 tot 17u en gaat door op volgende data: 9/10/'01, 16/10/'01 en 23/10/'01.

- *Kunst en Internet: digitale afbeeldingen zoeken, bewerken en projecteren.* Door Michel Baghuis. Deze lezing omvat een halve dag, van 13u30 tot 17u en gaat door op volgende data: 6/11/'01, 13/11/'01 en 27/11/'01.
- *Differentiëren in de klassen Frans.* Door Michel Boiron. Deze eenmalige gebeurtenis gaat door op 29/03/'02, van 13u30 tot 16u30.

⇒ Alle bovengenoemde nascholingen gaan door op de Vrije Universiteit Brussel – campus Etterbeek, Pleinlaan 2, 1050 Brussel in lokaal D1.34 (= nieuwbouw).

Meer informatie over deze en andere nascholingen kan je vinden bij:

- CVO-K.H.N.B. – Afdeling Brussel
V.U.B. – lokaal D 1.33
Pleinlaan 2
1050 Brussel
tel: 02/629 39 08 of 02/629 38 52
E-mail: khnb@vub.ac.be

Er is ook een folder in de maak met het totale aanbod van nascholingen. Deze folder kan je op eenvoudige aanvraag bekomen via bovenstaande gegevens.

Centrum voor Beroepsvervolmaking Leraren (CBL) – RUCA - UIA

Ook dit jaar heeft het CBL van Antwerpen weer een ruim aanbod van nascholingen, basis cursussen en opleidingen. Een greep eruit:

- *Omgaan met agressie op school.* Doelgroep voor deze cursus zijn leerkrachten secundair onderwijs, leerlingenbegeleiders, die geïnteresseerd zijn in het actief omgaan met en veranderen van het gedrag van moeilijke jongeren.. Deze reeks gaat door op 8/11/'01 van 9u30 tot 16u30, met een eventuele herhaling op 28/02/'02. De kostprijs voor deze cursus bedraagt 2739 Bef of 67,9 €. (cursusnummer 01/OND/035 of 01/OND/036)
- *Achtergronden van leerproblemen.* Deze nascholing doelt op directies, coördinatoren, leerlingenbegeleiders, remedial teachers en leerkrachten secundair onderwijs, ongeacht het vakgebied, CLB-medewerkers. De nascholing wordt gespreid over anderhalve dag: 15/10/'01 van 9u30 tot 16u30 en 7/11/'01 van 14u tot 17u. De kostprijs voor deze nascholing bedraagt 4861 Bef of 120,5 €. (cursusnummer 01/REM/042)
- *Socio-emotionele begeleiding van allochtone jongeren in het secundair onderwijs.* Deze lezing heeft tot doel leerkrachten, graadverantwoordelijken, coördinatoren, directies, leerlingbegeleiders, CLB-medewerkers, enz aan te trekken. Zij gaat door op 13/11/'01 van 19u tot 22u en de kostprijs bedraagt 956 Bef of 23,7 €. (cursusnummer 01/OND/020)

⇒ alle bovengenoemde nascholingen gaan door op de UIA, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk.

Voor meer informatie over deze en andere cursussen kan u terecht bij:

- Universiteit Antwerpen – RUCA – UIA
Centrum voor Beroepsvervolmaking Leraren
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk
tel: 03/820 29 60
fax: 03/820 29 57
<http://cbl-www.uia.ac.be>

Heb je specifieke vragen over nascholingen? Aarzel dan niet ons te contacteren op het nummer 02/629 21 51 of via E-mail!

